

YMPÄRISTÖMINISTERIÖLLE

ASIA Valitus Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston päätöksestä 14.12.2004 § 23 koskien maakuntakaavan hyväksymistä. Asetettu julkisesti nähtäville 3.1.2005.

VALITTAJAT

1. Urberga Kb,

Essoossa sijaitsevien tilojen Urberga 3:5, Nykulla 3:4, Nykulla 1:16, Nykulla 6:0, Bredstens Hagen I 1:27, Bredstens Hagen 1:25, Urberga 2:46, Norrskogen 2:27, Nykulla II 3:7, Urberga 3:8 ja Urberga 1:3 omistajana.

2. Niemis Kb,

Essoossa sijaitsevan tilojen Nygård 1:9, Westergård 1:13, Tammiranta 1:17, Haapaniemi 1:18, Nocka 1:19, Östergård 2:9, Juntmossan 1:1, Juntmossan I 1:2 ja Juntmossan II 1:14, Juntmossan 2:8 omistajana.

ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Lakimiehet Juha Sario ja Sakari Niemelä, Ympäristölakiasiantoinimisto Niemelä & Sario Oy, Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8, PL 208, 00131 Helsinki, puh. 09 – 2511 1620, fax 09 – 2511 1621.

VALITUS

1. Vaadimme, että valituksenalainen päätös kumotaan osittain ja maakuntakaava jätetään vahvistamatta Espoossa ja Kirkkonummella sijaitsevan Ämmässuon kaatopaikka-alueen (EJ-varaus) ja sen itäpuolella sijaitsevan erityisalueen (EY-varaus) osalta. Lisäksi vaadimme myös Loojärven Espoon puoleiselle koillisrannalle osoitetun ulkoilureitin jättämistä vahvistamatta tai sen sijoituspaikan muuttamista jäljempänä esitettävällä tavalla. Katsomme, että kaava on näiltä osin MRL 28 §:n mukaisten sisältövaatimusten vastainen.
2. Lisäksi vaadimme tästä valituksesta meille aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujemme määräämistä Uudenmaan liiton korvattavaksi täysimääräisesti laillisine korkoineen. Erittely kustannuksista esitetään vastaselitysvaiheessa.

PERUSTELUT

1. Ämmässuon kaatopaikkavaraus (EJ) sekä Kulmakorven EY-varaus

Aluksi viittaamme perusteluinaamme jo muistutuksessamme esitettyihin näkökohtiin. Käsittelimme tällöin kirjelmässämme ja sen liitteissä varsin yksityiskohtaisesti niitä tekijöitä, joiden perusteella Ämmässuon kaatopaikka-alueen sekä sen vieressä sijaitsevan Kulmakorven EY-alueen sijaintia ei voida pitää MRL 28 §:n edellyttämän alueiden käytön ekologisen kestävyuden vaatimuksen mukaisina. Alueelle keskittyneiden jätehuoltotoimintojen ympäristöönsä aiheuttamat melu-, pöly- ja hajuhaitat sekä vesistöjä pilaavat päästöt ovat niin merkittäviä ja haitallisia, ettei alueelle voida osoittaa maakuntakaavan mukaisia jätehuoltoalueiden laajennuksia. Koska jo nykyiset alueen toiminnot aiheuttavat kohtuutonta haittaa aluetta ympäröivälle asutukselle, on kaatopaikka-alueen merkittävää laajentamista pidettävä varmuudella MRL 28.4 §:ssä esitetyn kiellon vastaisena.

Kuten jo muistutuksessamme totesimme, maakuntakaavassa esitettyjen varausten pohjalta ei ole mahdollista toteuttaa alueiden käytön kannalta kestävää ja ympäristölainsäädännön velvoitteet täyttävää ylikunnallista jätehuoltoa. Tätä tehtävää sekä sen liitännäistoimintoja varten on välttämätöntä varata uusia, toimintaan paremmin soveltuvia alueita, mikä on myös varsin selvästi myönnetty

maakuntakaavan selostuksen sivulla 125, jossa on todettu tulevien jätehuollon alueiden suunnittelun edellyttävän tarkempiin selvityksiin perustuvaa uutta vaihemaakuntakaavaa. Ämmäsuon – Kulmakorven -alueen soveltumattomuus yhä laajenevaan jätteenkäsittelytoimintaan on todettavissa myös selostuksen sivuilta 125 ja 71, joissa todetaan jätteenkäsittelytoiminnan rajoittavan erittäin merkittävästi Espoossa uusien asuinalueiden kuten Histan asemakaavoitusta ja toteutusta. Maakuntakaavan sivulla 71 asiasta todetaan muun muassa seuraavaa:

”Alueen (Histan) suunnitteluun ja toteutukseen on perusteltua ryhtyä vasta sen jälkeen, kun on saatu kokemuksia Ämmäsuon jätehuollon alueen uusista järjestelyistä sekä mahdollisista ympäristöhaitoista ja niiden laajuudesta uusien järjestelyiden jälkeen.”

Muistutukseemme annetussa vastauksessa on Ämmäsuon jätehuoltovarausta perusteltu sillä, että tässä maakuntakaavassa ei ole tarkasteltu muita kuin olemassa olevia jätehuoltoalueita. Edelleen vastauksessa on kaavaselostuksen tapaan todettu, että uusien aluevarausten löytämiseksi käynnistetään jätehuollon vaihemaakuntakaavan laatimistyö. Kannanotto on vähintäänkin harhaanjohtava, koska maakuntakaavaan otettu aluevaraus mahdollistaa Ämmäsuon kaatopaikan ja jätteenkäsittelyalueen laajentamisen, josta on jo jätetty ympäristölupahakemus Uudenmaan ympäristökeskukselle. Tämän hakemuksen mukaisen toiminnan vaatima alue olisi noin 60 ha, jolle läjitettäisiin arviolta 30 vuoden ajan 310 000 t/a jätteenkäsittelylaitoksen rejektiä sekä enimmillään 180 000 t/a käsittelemätöntä sekajätettä.

Maakuntakaavassa jätehuoltoratkaisu on siis tehty siten, että 30 vuoden ajaksi on päätetty pitäytyä alueella, jonka toiminta aiheuttaa kohtuuttomia rasituksia ympäristöön ja rajoittaa erittäin merkittävästi ympäröivien alueiden maankäytön suunnittelua. Tässä tilanteessa ei voida mitenkään väittää muistutukseemme annetussa vastauksessa esitetyn tavoin, että valituksenalainen maakuntakaava tarkastelisi vain olemassa olevia toimintoja ja jättäisi tulevaisuuden vaihtoehtojen selvittämisen vaihemaakuntakaavan varaan. Edellä esitetyn perusteella kaava ei jätehuollon osalta perustu minkäänlaiseen selvitykseen tulevaisuudessa jätehuollon järjestämiseltä vaadittavista maankäytöllisistä ratkaisuista. Tästä huolimatta tehdään

kaavavaraus Ämmässuon alueen laajentamisesta 30 vuoden tarpeisiin ja kavennetaan näin merkittävästi niitä vaihtoehtoja, joita jätehuollon järjestämistä koskevassa vaihemaakuntakaavassa voidaan löytää nykyiselle kaatopaikan ympäristöllisesti kestävämmälle sijoituspaikalle. Valituksenalaisessa kaavassa ei siten ole huomioitu riittävästi MRL 28.2 §:n tarkoittamin tavoin ”maakunnan oloista johtuvia erityisiä tarpeita”, jotka kaavaselostuksenkin mukaisesti edellyttävät uutta vaihekaavaa. Tällöin on selvää, ettei maakuntakaava ole tältä osin perustunut myöskään MRL 9 §:n edellyttämin tavoin ”riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin”.

Viittaamme edelleen myös muistutuksessamme esitettyihin merkittäviin puutteisiin Ämmässuon ja Kulmakorven aluevarausten aiheuttamien ympäristövaikutusten selvittämisessä. Muistutukseemme annetussa vastauksessa on viitattu vain alueen kokonaisvaikutusten arviointia koskevaan selvitykseen, mutta asiallisesti varsin yksityiskohtaisesti esitettyihin ja perusteltuihin väitteisiimme tämän selvityksen puutteista ei ole vastattu ollenkaan. Liitämme valitukseemme vielä uusimmat vesien yhteistarkkailutulokset alueelta sekä Tero Myllyvirran lausunnon niiden tulkinnasta (liite 1). Tämä aineisto osoittaa väitteemme edelleen tapahtuvasta vanhan kaatopaikan vesistöjä pilaavasta vaikutuksesta oikeaksi. Myllyvirran lausunnosta voidaan vielä päätellä, että esimerkiksi Loojärveen luvattomasti kulkeutuva jätevesipäästö on jälleen kasvanut haittavaikutuksiltaan verrattuna vuosiin 2003 ja 2002.

Vaikka edellä esitetyin tavoin alueen ympäristöhaitoista tehty selvitys on hajanaista ja puutteellista, voidaan sen perusteella kuitenkin todeta, että Ämmässuon-Kulmakorven alueen EJ-varaus ei täytä MRL 28 §:n vaatimuksia ainakaan niiltä osin, kun lainkohdassa on edellytetty ”ympäristön kannalta kestäviä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyjä” (2. mom. 3-kohta), ”maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista” (2. mom. 6-kohta) sekä kielletty maanomistajille aiheutuvan kohtuuttoman haitan aiheuttaminen (3. mom.). Jotta maakuntakaavassa voitaisiin päätyä tehtyyn ratkaisuun kaatopaikka-alueen laajentamisesta edelleen Ämmässuon alueella, olisi ratkaisun tullut perustua erittäin vakuuttaviin selvityksiin siitä, että esimerkiksi joillakin uusilla ratkaisuilla voidaan koko alueen ympäristöhaittoja alentaa ratkaisevasti nykyisestään. Tällaista selvitystä ei maakuntakaava-aineistoon kuitenkaan sisälly, mistä selkeimpänä osoituksena on

maakuntakaavoittajan oma kannanotto siitä, että Histan alueen kaavoittaminen edellyttää seurantatietoja Ämmässuon – Kulmakorven uuden jätehuoltoalueen toteutuvista ympäristövaikutuksista.

2. Jätehuoltoalueen vaatimat suoja-alueet

Maakuntakaavaan otettujen EJ- ja EY-varausten kohtuuttomuutta maanomistajan kannalta korostaa vielä se, että esimerkiksi aiemmin yleiskaavassa ollut kaatopaikan suoja-alue on jo lähes kokonaan louhittu YTV:n haluaman uuden laajennusalueen läjityskentän pohjaksi, joten maakuntakaavassakin edellytetty (kaavaselostus s. 125) 400–500 metrin suojavyöhyke ulottuisi siten yksityisten maanomistajien, kuten esimerkiksi Niemis Kb:n omistamille maille, jotka YTV onkin jo halunnut lunastaa itselleen.

Maanomistajille kaatopaikan haitallisista ympäristövaikutuksista aiheutuvan MRL 28.4 §:ssä kielletyn kohtuuttoman rasituksen lisäksi on mahdotonta ajatella, että kaavassa edellytettyjen suoja-alueiden toteuttaminen jätetään yksityisiltä lunastettavien alueiden varaan. Tällöin maanomistajille aiheutuvan kohtuuttoman haitan välttäminen edellyttää vähintään sitä, että EJ- ja EY-varauksia on muutettava siten, että niiden reunaan osoitetaan selkeästi jätehuoltotoimijoiden omistamille alueille vaadittava 400-500 metrin suojavyöhyke esimerkiksi virkistysalueena. Vaihtoehtoisesti kaavamääräykseen voitaisiin lisätä maininta siitä, että varauksen tulee sisältää myös tarvittavat jätehuoltoalueen suojavyöhykkeet. Tämä muutos onkin toissijainen vaatimuksemme sille, että alueet jätetään kokonaan tai osittain vahvistamatta.

3. Loojärven koillisrannalle sijoitettu seudullinen ulkoilureitti

Loojärven pohjois- ja koillispuolella sijaitsevat omistamamme tilakokonaisuudet on maakuntakaavan liitelistalla 25 ”Uudenmaan liiton inventoinnin mukaiset kulttuuriympäristöt” määritelty kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi aluekokonaisuudeksi ”Niemi ja Urberga maisemakokonaisuus” (kohde no. 04917). Tämän alueen erityisarvot ovat jo vakavasti vaarantuneet sinne pohjoisesta tunkeutuvan kaatopaikka-alueen ja sen merkittävien haitallisten

ympäristövaikutusten seurauksena, joten aluetta ei tule enää kuormittaa lisää vielä maakunnallisella ulkoilureittiverkolla.

Muistutukseemme annetussa vastauksessa on selvitetty, että ulkoilureittivarauksessa on kysymys ”reitistä, joka muodostaa yhteyden etelästä Nuuksioon osana maakunnallista ulkoilureittiverkosta”. Niin muistutukseemme annetussa vastauksessa kuin kaavaselostuksessakin (s.137) on korostettu sitä, ettei reittejä ”linjata kulkemaan pihapiireihin, viljelyksille tai muille sellaisille alueille, joissa reitistä aiheutuu maanomistajille kohtuutonta haittaa tai vahinkoa”. Toisaalta taas vastaavissa yhteyksissä on asetettu tavoitteeksi, että ulkoilureitit käyttäisivät valmiina olevia tielinjauksia.

Valituksenalainen maakunnallista tarvetta palveleva ulkoilureitti on kuitenkin sijoitettu Loojärven ranta-alueelle siten, että kaavaselostuksen mukaisesti kulkiessaan ”olemassa olevia tilusteitä tai kulku-uria” pitkin se läpäisee molempien muistuttajien tilakeskusten alueen. Vaikka maakuntakaavan yhteydessä korostetaankin kaavavarauksen olevan ohjeellinen ja reitin tarkemman paikan määrittävän toteuttamisvaiheessa ulkoilureittitoimituksessa, on merkinnän yleispiirteinen sijainti kuitenkin myöhempää suunnittelua ja reitin toteutusta ohjaava määräys. Alueen maaston muodoista sekä muista olosuhteista johtuen ulkoilureitin toteuttaminen edes likimain maakuntakaavassa osoitettuun paikkaan ohjaa reitin joko tilakeskustemme pihapiiriin tai aiheuttaa muutoin pirstoessaan peltoalueita ja metsäsaarekkeitä kohtuutonta haittaa ja vahinkoa maanomistajille sekä tuhoaa merkittävästi niitä kulttuurihistoriallisia maisema-arvoja, joita alueella on todettu kaavavalmistelun yhteydessä olevan.

Reitti tulisikin mielestämme jo muistutuksessamme esitetyn tavoin linjata kulkemaan muuta kautta eli Halujärven tietä käyttäen enemmän pohjoiseen ja mahdollisesti juuri edellä esitetyn kaatopaikan suojavyöhykkeen kautta Laitamaan virkistysalueelle. Tällöin vältetään parhaiten MRL 28.3 §:ssä kielletty kiinteistöjen omistajille aiheutettava kohtuuton haitta, jota piha-alueiden läpi kulkeva seudullinen ulkoilureitti varmuudella aiheuttaisi. Muutoinkin reitin toteuttaminen kuntatasolla helpottuisi, jos se sijaitsisi julkisen toimijan eli YTV:n omistamalla alueella.

4. Yhteenvedo, oikeudenkäyntikulujen korvaaminen sekä katselmuspyyntö

Yhteenvedona voidaan todeta, että maakunnallisen jätehuollon toteuttaja eli YTV on varsin tietoisesti ja suoraviivaisesti pyrkinyt asettamaan niin maakuntakaavoittajan kuin kunnatkin vaihtoehdottomaan tilanteeseen, kun se pitää ainoana tulevaisuuden vaihtoehtona ympäristöllisesti mahdottoman Ämmässuon jätteenkäsittelyalueen laajennusta. Vaihtoehto on luonnollisesti sille helpoin, koska alue liittyy jo olemassa oleviin toimintoihin ja YTV on hankkinut järjestelmällisesti omistukseensa jo laajennusalueeksi tarvittavia maa-alueita. Maakuntakaavaa laadittaessa ja hyväksyttäessä ei kuitenkaan voida syrjäyttää sille laissa asetettuja tavoitteita niin kuin edellä on esitetty vain sillä perusteella, että maakunnallista jätehuoltoa hoitava toimija ei halua etsiä Ämmässuolle vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja eikä siten ole varautunut hankkimaan ympäristöllisesti hyväksyttäviä alueita jätehuollon tarpeisiin. Ongelman ratkaisussa ollaan myöhässä, jos se lykätään vasta tulevaisuudessa käynnistettävään vaihemaakuntakaavoitukseen, jolloin alueen maanomistajat ja asukkaat joutuvat siten kärsimään vielä 30 vuotta yhä pahenevia ympäristöhaittoja siitä syystä, ettei maakuntakaavoitus ole pystynyt vastaamaan MRL 28 §:ssä edellytetyin tavoin seudullisiin tarpeisiin ajoissa.

Kuntalain 100 §:n viittaussäännöksen nojalla katsomme, että on HLKL 74 §:ssä tarkoitettu tavoin kohtuutonta, että joutuisimme pitämään tästä valituksesta meille aiheutuneet oikeudenkäyntikulumme omana vahinkonamme.

Lopuksi esitämme, että ympäristöministeriö pitäisi valituksemme käsittelyn yhteydessä katselmuksen alueella erityisesti maakunnallisen ulkoilureitin linjauksen lainmukaisuuden toteamiseksi. Epäilemme edellä alueen luonteesta esitetyn perusteella, etteivät maakuntakaavaa valmistelleet henkilöt ole käyneet tutustumassa todellisiin olosuhteisiin Niemen ja Urbergan kulttuurihistoriallisesti tärkeällä maisema-alueella määritelleessään ulkoilureitin ohjeellista linjausta.

Helsingissä 2. päivänä helmikuuta 2005

Urberga Kb:n ja Niemis Kb:n valtuuttamana

Ympäristölakiasiantomisto Niemelä & Sario Oy

Juha Sario, OTL, lakimies

Sakari Niemelä, OTK, lakimies

- LIITTEET**
- Jäljennös Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston pöytäkirjanotteesta 14.12.2004
  - Valtakirjat (toimitetaan täydennyksenä)
  - Vesipäästöjen yhteistarkkailun väliraportti ja Tero Myllyvirran lausunto